

Yttrande över förslag till detaljplan, Brynäs 34:1 m fl Duvbacken

Gävle Vatten AB (Gävle Vatten) har getts möjlighet att yttra sig i samrådet över Gävle kommuns förslag till detaljplan för fastigheten Brynäs 34:1 m.fl., Duvbackens reningsverk.

Gävle Vatten har efter inlämnandet av planbesked för ett nytt reningsverk i Gävle deltagit aktivt i planarbetet. Det har varit ett konstruktivt arbete och Gävle Vatten är i många delar positiva till förslaget där arbete har skett för att möta visionen i den Fördjupade översiktsplanen för Norra Brynäs med utgångspunkt i förutsättningar och behov för stadens nya reningsverk för att omhänderta samhällets spillvatten för ett rent hav. Gävle Vatten har dock några invändningar.

Särskilt vill Gävle Vatten lyfta att syftet med detaljplanen behöver förtydligas så det tydligt framgår att planens syfte är att möjliggöra anläggning och drift av det för kommunen samhällsviktiga reningsverket. Gävle Vatten ser även svårigheter med de inskränkningar som gjorts av ytan för reningsverk i den omfattning planen nu föreslår utan att ge avkall på reningsverkets tekniska lösning. Detta kommer påverka möjligheterna till en robust rening för rent vatten i Östersjön, förutsättningar för en god arbetsmiljö, minimera omgivningspåverkan och kostnader för såväl investering som drift och underhåll. Innan tillståndsprövningen för reningsverket är klar saknas viktiga förutsättningar för teknisk utformning och geografisk avgränsning av området för det nya reningsverket samt att samhällsbehovet av ett reningsverk kommer att finnas under överskådlig tid varför detaljplanen måste vara flexibel för att gagna syftet – anläggning och drift av det för kommunen samhällsviktiga reningsverket.

Ytterligare synpunkter utvecklas nedan.

FÖRUTSÄTTNINGAR

Då nuvarande reningsverk inte kommer att kunna möta framtida miljökrav för ett rent Östersjön i vår närmiljö samt krav på ökad kapacitet till följd av befolkningsökningen i kommunen är behovet stort av ett nytt reningsverk. Det är av största vikt att arbetet med ett nytt reningsverk fortlöper, både för att möta tillväxten men även för att nuvarande reningsverk Duvbacken har ett tidsbegränsat tillstånd för 120 000 pe till 2027.

Förutsättningarna för ett nytt alternativt utbyggt reningsverk har utretts och beslut har fattats om att ett nytt reningsverk väster om nuvarande reningsverk Duvbacken är det bästa alternativet. Området har pekats ut i antagen Fördjupad översiktsplanen för Norra Brynäs.

Utifrån val av lokalisering har Gävle Vatten arbetat fram underlag för tillståndsansökan för nytt reningsverk. Ansökan lämnades in maj/juni 2021 efter beslut av Gävle Vattens styrelse och tillståndsprövning pågår.

Gävle Vatten har även förvärvat hela eller delar av de fastigheter som berörs av utbyggnaden av ett nytt reningsverk efter beslut av Gävle Vattens styrelse med undantag av de/n fastigheter som ägs av Gävle kommun. Nu pågår fastighetsreglering. Utgångspunkten var det geografiska området för reningsverk i den Fördjupade översiktsplan för Norra Brynäs. I utredningsarbetet för

tillståndsansökan identifierades att det var av stor vikt att utöka området till del av fastighet Brynäs 34:17 för att skapa en ändamålsenlig och väl planlagd utformning av det nya reningsverket vilket ökar reningens robusthet och skapar förutsättningar för en god dagvattenhantering då flöden från Norra Brynäs ska ledas mot havet. Den utökade ytan möjliggör även anläggandet av en vegetationsridå mot omgivande fastigheter. Ytan ger även bra förutsättningar för kompletterande bassänger vid en framtida utbyggnad av reningsverket (200 000 pe). Med ursprunglig yta fås en mycket smal sektion i nordväst vilket gör att flöden behöver fördelas på ett sätt som inte är optimalt vare sig ur renings-, arbetsmiljö-, omgivningspåverkan eller kostnadsaspekt.

VERKSAMHETSOMRÅDET FÖR RENINGSVERKET

Gävle Vatten konstaterar att ytan för reningsverkets verksamhet i planförslaget har inskränkts till förmån för ytor reserverade för parkering, kontor m.m. samt för bevarande av naturmark. Inskränkningen av verksamhetsområdet innebär en avvikelse från den fördjupade översiktsplanen för Norra Brynäs som gäller för området. Gävle Vatten har under planarbetet framfört till kommunen att området för reningsverket inte bör minskas och att en inskränkning av ytan innebär försämrade förutsättningar att uppföra och bedriva reningsverksverksamheten, vilken är det för planen bakomliggande syftet och dessutom ett för Gävle kommun avgörande samhällsintresse. Gävle Vatten måste nu återigen framhålla att om det nuvarande planförslaget står sig beträffande utformning och storlek på verksamhetsområdet för reningsverket så riskerar såväl anläggandet av det nya reningsverket samt utvecklingen av det att såväl fördyras som att försämma förutsättningar för kompletterande reningssteg för ett rent hav.

Projektet för nytt reningsverk är fortfarande i ett tidigt skede. Stor flexibilitet krävs för att kunna ta hänsyn till ökade krav och ta hand om samhällets avloppsvatten för en hållbar framtid. För att säkerställa att reningsverket ska kunna bedrivas bör således planområdets användningsområde E₁ (reningsverk) utökas. Tidplanen är kritisk för att möta samhällets behov. Det är därför omotiverat att i planen fastslå maximal byggnadsarea eftersom byggnaderna vid projektering kan visa sig överskrida vad som angetts i planen.

Eftersom markanvändningen inom planområdet avviker från vad som anges i översiktsplanen ska planbeskrivningen dessutom innehålla en redovisning på vilket sätt den gör det och skälen för avvikelsen (4 kap. 33 § femte punkten plan- och bygglagen). Avsaknad av detta utgör en sådan brist att planen riskerar att upphävas (Mark- och miljööverdomstolens dom den 22 december 2021 i mål nr P 5534–21). Planbeskrivningen innehåller i förevarande ärende endast en upplysning om att den föreslagna detaljplanen ianspråktar naturmark på ett annat sätt än vad som framgår i översiktsplanen men att detaljplanen som helhet inte bedöms strida mot översiktsplanen (sid. 65). Något skäl för avvikelsen framgår inte vilket alltså utgör en formell brist i planen som medför en risk att planen hävs. Planbeskrivningen bör således kompletteras med en redovisning av skälen för avvikelsen, om kommunen trots allt väljer att inte revidera planen genom att utöka verksamhetsområdet för reningsverket.

Vidare konstaterar Gävle Vatten att en relativt stor yta i planområdet är reserverad för parkering och att kommunen föreslår att ett parkeringshus i kommunal regi ska anläggas. Enligt planbeskrivningen ska parkeringsanläggningen samnyttjas med framtida bostadsbebyggelse i närområdet. Med hänsyn till att verksamhetsområdet som ovan nämnts inte är stort nog för att

närområdet. Med hänsyn till att verksamhetsområdet som ovan nämnts inte är stort nog för att reningsverksverksamheten ska kunna bedrivas rationellt, är det anmärkningsvärt att kommunen väljer att upplåta yta för parkering till kringliggande bostäder på bekostnad av reningsverket. Gävle Vatten har höga ambitioner att möta intressen och behov från närboende samt inom såväl kulturmiljö som naturvård men ett reningsverk av den här storleksgraden har särskilda behov och fastighetsförvärv har genomförts för reningsverkets syften. Inskränkning av området för att tillgodose närboendes parkeringsbehov minskar radikalt flexibilitet att nyttja de ytor som är angivna för reningsverket.

Ytan för parkering bör således minskas till förmån för verksamhetsområdet för reningsverket.

ÖVRIGA SYNPUNKTER

Syfte och bakgrund

Enligt planbeskrivningen syftar planen till "att möjliggöra ny grönstruktur och nya ekosystemtjänster i samband med ianspråktagande av befintliga värden" (sid. 3 planbeskrivningen). Detta kan visserligen bli en konsekvens av planen, men det faktiska syftet med detaljplanen är att möjliggöra anläggning och drift av det för kommunen samhällsviktiga reningsverket. Gävle Vatten företräder både ett enskilt och ett allmänt intresse. Gävle Vattens enskilda intresse är att tillförsäkra att pågående verksamhet fortsatt kan bedrivas. Behovet av att verksamheten har full möjlighet att utvecklas med hänsyn till såväl befolkningsutveckling och klimat-förändringar som ändrad lagstiftning utgör ett mycket högt allmänintresse. Redovisningen av planens syfte kan utgöra ett viktigt material för tolkningen av planbestämmelserna. Beskrivningen bör alltså korrigeras så att det inte riskerar att uppstå tolkningsfrågor om planens syfte.

Vidare framgår beträffande bakgrunden till framtagandet av detaljplanen att "för att få ett fortsatt miljötillstånd för verksamheten behöver ett helt nytt avloppsreningsverk byggas" (sid. 7 planbeskrivningen). Även detta är en felaktig beskrivning som bör korrigeras. Skälet till att Gävle kommun och därmed Gävle Vatten behöver anlägga ett nytt reningsverk är bedömningen att det nuvarande reningsverket inte kommer att kunna möta framtida miljökrav och krav på ökad kapacitet till följd av den förväntade befolkningsökningen i kommunen.

Planbestämmelse för utloppsledning

Minst en ny utloppsledning planeras att anläggas inom naturområdet som angränsar till reningsverket, med utlopp i Inre fjärden. Den exakta ledningssträckningen är i dagsläget inte bestämd. Planförslaget innehåller inte någon planbestämmelse som uttryckligen medger att området får användas för ledningar. För att undvika eventuella oklarheter om de rättsliga förutsättningarna för nedläggning av utloppsledningar bör plankartan kompletteras med en bestämmelse som uttryckligen medger att allmännyttiga ledningar får anläggas och bibehållas inom hela naturområdet.

Upplysning om anmälan

Plankartan innehåller en upplysning om att anmälan till tillsynsmyndigheten ska ske vid schakt i förorenad jord. Gällande lagkrav är emellertid att anmälan till tillsynsmyndigheten ska ske före en avhjälpandeåtgärd med anledning av en föroreningsskada vidtas, *om åtgärden kan medföra ökad risk för spridning av föroreningarna och denna risk inte bedöms som ringa* (28 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd). Upplysningen i plankartan bör följaktligen antingen justeras så att den korrekt återspeglar författningskravet eller tas bort då den är missvisande.

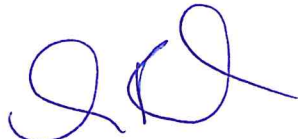
Konsekvenser för fastighetsägarna

Planbeskrivningen innehåller en redovisning av de fastighetsrättsliga åtgärder som behövs för att planen ska kunna genomföras men saknar en redovisning av konsekvenserna som dessa åtgärder får för fastighetsägarna och andra berörda, vilket den ska innehålla (4 kap. 33 § tredje stycket PBL). Planbeskrivningen bör därmed kompletteras med en sådan redovisning för att undvika risken att planen hävs.

I ärendets handläggning har Stefan Hedström, Sara Larsson, Anna Johansson och Karin Hertel Svärd deltagit.

Niklas Nygren
Ordförande, Gävle Vatten AB

Lena Blad
Vd, Gävle Vatten AB